

ARV OCH MILJÖ

Tematiken i väskan "Arv & miljö" handlar om den stora frågan om arv och miljö. Vilka egenskaper ärver vi? Vilka egenskaper är påverkade av miljö? Gruppen redovisade ett rollspel om Herman Lundborg. Innehållet väcker diskussionsfrågor om dagens genteknik, biologism och fosterdiagnostik.

Vad-tycker-du-frågan:

Vad har påverkat dina personliga egenskaper mest?

Diskutera vad som är betingat av arv och vad är som betingat av miljö?

Exempel på frågor:

- Kommer människan att någon gång vilja göra om arten människa? Jämför med Eiffeltornet i Paris där man byter ut 70 000 nitar varje år.
- Kommer unga människor som träffas i framtiden vilja se varandras "stamtavlor", testresultat, innan de skaffar barn?
- Ska man använda tekniker som fosterdiagnostik och PGD till att sortera ut embryon/foster med ärftliga sjukdomar som leder till en för tidig död eller även embryon med mindre önskade egenskaper?
- Kan det vara en fördel för en individ att aldrig bli till? Fördel för vem? Individ, förälder, samhälle?

ÖVNING: Vad har gjort mig till den jag är?

Den huvudsakliga skiljelinjen när det gäller att besvara frågan i rubriken kan sägas vara den mellan arv och miljö, mellan en i huvudsak biologisk och en i huvudsak sociologisk förklaringsmodell.

Arbete enskilt

Fundera över följande frågeställningar och skriv ned dina svar:

- Om du skulle göra ett snabbt överslag, hur stor andel i forandet av vem du är har med arv respektive miljö att göra? Tänk inre kvalitéer, beteende, karaktär osv., inte yttre.
- Lyft fram någon inre kvalité som är du och som du är övertygad om har med arv respektive miljö att göra. Motivera och ge konkreta exempel.

Arbeta i grupp

Redovisa vad ni kom fram till ovan. Diskutera likheter och skillnader i era svar.

Diskutera följande:

- Vilka är skillnaderna mellan ett samhälle som domineras av och är bygger på idén om att människan är en biologisk produkt respektive ett samhälle som domineras av och är bygger på idén om att människan är en social produkt?
- I vilket av dessa samhällen skulle ni helst vilja leva?

Undersök

Hur ser forskningen på detta med arv och miljö idag?

Dra utifrån detta dina egna slutsatser och argumentera för dem.

Redovisa i form av ett pm.

ÖVNING: Att veta eller inte veta?

Aldrig tidigare i historien har vi haft så stora möjligheter att påverka hur våra barn ska vara. Vi kan tidigt under graviditeten få veta kön, eventuella skador och sjukdomar m.m. Vi kan också behandla fostret innan förlossningen.

Arbete enskilt

- Om det vore möjligt och du skulle kunna välja hur ditt barn skulle se ut och vara vad skulle du då välja. Du får denna gång bara välja tre saker.
- Varför valde du dessa tre?
- Ser du några faror med att få välja på detta sätt?

Skriv ner dina svar.

Arbeta i grupp

Redovisa vad ni kom fram till ovan. Diskutera likheter och skillnader.

Undersök

Det finns de som vill likställa ras- och arvshygien med dagens fosterdiagnostik och de finns de som anser att det är två helt olika saker.

- Undersök dagens fosterdiagnostik med huvudfrågan om det kan ses som samma sak som rashygien/arvshygien.

Du kan ha hjälp av att undersök följandes syn på detta:

- Politiker från olika partier
- Intresseorganisationer för sjuka handikappade
- Filosofen Torbjörn Tännsjö

Bilda din egen uppfattning, argumentera för den och underbygg argumentationen med sådant som framkommit i undersökningen:

- Därför är rashygien/arvshygien att likställa med fosterdiagnostik
- Därför är rashygien/arvshygien inte att likställa med fosterdiagnostik

Redovisa i form av en debattartikel.

ÖVNING: Samhället måste skyddas!

Under 20- och 30-talet presenterades ett budskap om att folkstammen höll på att försämrans och att man måste arbeta aktivt för att förhindra detta. Man talade om degenerationsfaran.

Undersök

- Hur presenterades degenerationsfaran?
- Hur "bevisade" man att det man påstod var sant?
- Hur kunde man räkna fram siffror på detta, hur gick man tillväga?
- Vilka grupper riktade man in sig på?
- Vilka metoder föreslog man?

Analysera

Varför framställdes saken på detta sätt, som ett hot mot samhället och att det därigenom måste skyddas?

Ett sätt att hålla kontroll på den svenska befolkningens sammansättning var att reglera vem som fick invandra till Sverige. Fram till 1954 var det till exempel förbjudet för romer att invandra.

Undersök den svenska lagstiftningen på området från mitten av 1800-talet fram till idag

- Vilka begränsningar fanns i lagstiftningen? Mot vilka grupper?
- Varför var det just dessa grupper som skulle regleras?
- Var romer den sista gruppen och hur motiveras det i så fall?
- Vilka begränsningar för invandring finns idag?

Diskutera

- Invandring borde inte regleras utan det bör vara fritt för människor att söka sig och bosätta sig där de vill.

Undersök

Gunnar och Alva Myrdal var två inflytelserika personer under en stor del av 1900-talet. Vilka var de? Vad gjorde de? Gör en snabb inläsning av detta, förslagsvis i något uppslagsverk

De ansåg också att det fanns problem i den svenska befolkningen. Under 30-talet publicerade de boken Kris i befolkningsfrågan. I den ställde de bland annat en prognos som visade att upp emot en miljon svenskar skulle ha svårt att klara sig i den moderna världen och dess hårda konkurrens.

- Vilken kris när det gällde den svenska befolkningen var det främst de såg?
- Man kan säga att de hade ett socialt fokus och inte ett biologiskt. Vad innebär det?
- Hur ställde man prognosen som återges ovan?
- Vilka var orsakerna och vilka skulle konsekvenserna bli?
- Hur underbyggde man sina resultat?
- Vilka metoder föreslog man?
- Vilka grupper riktade man in sig på?
- Fokus på Myrdalarnas syn på problemet, fokus på sociala problem ej biologiska

Diskutera

- Ska statsmakten reglera befolkningen på något sätt och i så fall hur?

Material

- "Kris i befolkningsfrågan", 1997, Bokförlaget nya doxa. Boken är väl strukturerad med innehållsförteckning och rubriker på varje sida om innehåll. Detta gör det lätt att hitta de passager som behövs för att lösa uppgiften.

ÖVNING: Hur kommer det att se ut?

Ett sätt att försöka spåra hur ”normalt” vi ändå tänker kring våra liv. Kan vara viktigt här att man gör de olika delarna och inte får hela övningen på en gång.

Arbete enskilt

Tänk dig att du någon gång i framtiden kommer att skaffa barn. Hur kommer det barnet att se ut? Hur kommer det barnet att vara, bete sig och vad kommer det att göra?

Skriv ner ditt svar.

Arbeta i grupp

Läs upp era tankar för varandra. Diskutera eventuella skillnader och vad de kan bero på. Är era berättelser mer lika än olika och om så är fallet vad kan det bero på?

Skulle man kunna definiera era tänkta barn som normala?

Arbeta i helklass

Låt alla grupper redogöra för sina diskussioner och reflektera i helklass

Avslutande diskussion

Denna kan göras i grupp eller i hela klassen.

- Hur normala är era barn? Vilka konsekvenser kan det få att vi har ett begrepp som normal?
- Om det gick och ni fick möjlighet att ”förbättra” era barn på något sätt innan de föddes skulle ni göra det då?

ÖVNING: ”Vi måste göra oss outhärliga för att få skydd”

I denna film om Adrian och hans liv lyfts flera svåra frågor som det kan vara svårt att förhålla sig till. Genom att ha insikt i Adrians åsikter som framkommer i filmen kan frågorna diskuteras med en annan utgångspunkt.

Se filmen om Adrian

http://www.youtube.com/watch?v=R8ja0_QjW14

<http://www.youtube.com/watch?v=B8grFgSray4&feature=related>

Reflektera och diskutera i grupp:

- Vad tänkte ni, kände ni när ni såg och hörde Adrian?
- Något speciellt som ni reagerade på?
- Adrian menar att man bör se handikappade som en folkgrupp, varför vill han det?
- Om man inte accepterar vad någon är – föraktar man den då?
- Hur ser Adrian på selektiv abort? Vad anser ni om detta?

Undersök

Danmark lyfts fram som ett land där man har andra regler när det gäller fosterdiagnostik.

Undersök hur lagstiftningen ser ut och jämför den med den svenska? Vilka konsekvenser får de olika bestämmelserna i de olika länderna?

Material

- Film om Adrian